

Lehdistölle

Uno Ullberg – Karjalan arkkitehti

Uno Ullberg (1879–1944) oli sukupolvensa johtavia arkkitehteja Suomessa. Hän oli syntyperäinen viipurilainen, ja pääosa hänen laajaa tuotantoaan rakennettiin Karjalassa erityisesti Viipurissa mutta myös Sortavalassa, Käkisalmissa, Imatralla, Karjalan kannaksella, Johanneksessa ja Ensossa. Toisen maailmansodan seurauksena Suomi menetti itäisiä alueitaan Neuvostoliitolle, ja samalla myös suurin osa Ullbergin suunnittelemissa rakennuksissa siirtyi Neuvostoliiton hallintaan. Nämä rakennukset sijaitsevat nykyisin Leningradin alueella ja Karjalan Tasavallassa.

Ullberg muutti 1936 Viipurista Helsinkiin, kun hän tuli valituksi Lääkintöhallituksen arkkitehdiksi. Tässä tehtävässä hän suunnitteli nykyaikaisia sairaalarakennuksia Helsinkiin, Kemiin ja Ouluun. Näistä merkittävin on Helsingissä sijaitseva virtaviivainen Lastenkliniikka (1939–1946), jonka Ullberg toteutti yhdessä arkkitehti Erkki Linnasalmen kanssa. Vuonna 1940 valmistunut Bensowin liikepalatsi on Ullbergin toinen tunnettu rakennus Helsingissä.

Ullbergin vaikutus oli kuitenkin voimakkainta Viipurissa, jossa hänen arkkitehtuurinsa eri vaiheet ja tyylit rikastuttavat kaupunkikuvaa. Hackmann & C:o -yhtymän liike- ja asuintalo (1909), jonka hän suunnitteli yhdessä viipurilaisen Clas A. Gyldenin kanssa, on luonnonkivellä verhoiltu *l'art nouveau* -palatsi monine yksityiskohtineen. Kiinteistöosakeyhtiö Karjalan ja Kauppapankin muodostama kolmen yhteen rakennetun liike- ja asuintalon ryhmä (1912–1915) on näyttävä uusbarokkinen kokonaisuus, jonka kruunaa yhä käytössä oleva hyvin säilynyt pankkisali. Samanaikaisesti myös Sortavalassa Ullberg toteutti hienostuneita liikerakennuksia.

Viipurin 1500-luvun lopulta peräisin olevan Pyöreän tornin Ullberg kunnosti yhdessä viipurilaisten taiteilijoiden kanssa 1923 ravintolaksi Kustaa Vaasan kauden hengessä. Samalla kun hän suunnitteli 1920-luvun lopulla suuria teollisuuskomplekseja Ensossa ja Johanneksessa, Karjalan Kirjapaino Oy:n suurkaupunkiarkkitehtuuria edustava punatiilinen liiketalo hotelleineen ja ravintoloineen valmistui 1929 Viipuriin.

Muutaman vuoden aikana 1930-luvun alussa Ullberg loi sarjan rationalismia ja klassismia oivaltavasti yhdistäviä rakennuksia, joissa hänen taiteensa huipentui. Viipurin taidemuseo ja piirustuskoulu, jonka hän suunnitteli Panssarlahden bastionin historialliselle linnoitusvallille lähelle satamaa, on näistä merkittävin. Taidemuseon pohjakaavan arkkitehti ratkaisi ennakkoluulottomasti kahden kiilamaisen kappaleen ja niitä merenpuoleisessa julkisivussa yhdistävän kaarevan palkin ja

pilariston kompositiona. Rapattu ja valkoiseksi maattu museo on ylväs kuin antiikin temppeli ja samalla orgaaninen osa ympäristöään. Nykyisin rakennus toimii Eremitaasin taidemuseon filiaalina.

Imatralla Ullberg on suunnitellut entisen Pohjoismaiden yhdyspankin liike- ja asuintalon (1931) osoitteessa Kanavakatu 5 ja Saimaan ammattikorkeakoulun käytössä olevan Siitolan kartanon (1911) osoitteessa Siitolankatu 2.

Kimmo Sarje,

FT, kuraattori

Uno Ullberg – Karjalan arkkitehti -kiertonäyttely on esillä Saimaan ammattikorkeakoulun Linnalan aulassa 2.12.2016 alkaen 31.1.2017 asti virka-aikana maanantaista perjantaihin klo 8–16 . Imatralta näyttely jatkaa Viipuriin, Sortavalaan ja Pietariin. Viipurissa näyttely on esillä Viipurin kaupungin kirjastossa 15.2.–31.3.2017 ja Sortavalassa Sortavalan piirin kirjastossa 12.4.–31.5.2017. Pietarissa näyttelypaikkana on Suomen Pietarin instituutti.

FT Kimmo Sarje on näyttelyn kuraattori ja arkkitehti Tommy Lindgren näyttelyn graafikko.

Karjalan Kulttuurirahasto sr (Helsinki), Viipurin taloudellinen korkeakouluseura ry (Helsinki) ja William ja Ester Otsakorven säätiö (Lappeenranta) ovat rahoittaneet näyttelyn.

Näyttely on Suomen Pietarin instituutin (Pietari) tuotantoa ja toteutettu yhteistyössä Saimaan ammattikorkeakoulun (Imatra), Viipurin kaupungin kirjaston (Viipuri) ja Sortavalan piirin kirjaston (Sortavala) kanssa.

Näyttelyn teknisestä toteutuksesta vastaa Maxbit Finland Feelfree Oy (Helsinki) ja julkaisun painatuksesta Vammalan kirjapaino (Vammala).

Lisätietoja

Kimmo Sarje, +358407576131, sarje@muu.fi

Outi Peippo, +358405940634, outi.peippo@saimia.fi

Lehdistökuvat

Tommy Lindgren, +358503771428, tommy.lindgren@aalto.fi